

Praha 15. 8. 2013

34

Pracovní neschopnost pro nemoc a úraz v České republice v roce 2012
(zdroj dat: Český statistický úřad)

Incapacity for Work Due to Disease or Injury in the Czech Republic 2012
(Data source: Czech Statistical Office)

Souhrn

Aktuální informace podává přehled o základních ukazatelích pracovní neschopnosti pro nemoc a úraz, které počínaje rokem 2012 poskytuje Český statistický úřad zpracováním dat z Informačního systému České správy sociálního zabezpečení. Do roku 2011 byla data sledována státním statistickým výkazem Nem Úr 1-02, jehož působnost byla ukončena. Data jsou převzata z Českého statistického úřadu.

Celkem bylo nově hlášeno 27,44 případů pracovní neschopnosti na 100 nemocensky pojištěných osob, z toho 87,0 % pro nemoc, 9,4 % pro ostatní úrazy a 3,6 % pro pracovní úrazy. Průměrná délka trvání jednoho případu pracovní neschopnosti dosáhla hodnoty 46,05 dní.

Summary

This Topical Information presents an overview of basic indicators of incapacity for work for disease or injury (IFW), provided by Czech Statistical Office processing the data from Information system of Czech Social Security Administration starting in 2012. Until 2011 the data were obtained from the State statistics form Nem-Ur-1-02, it's agency was stopped. Data are taken from Czech Statistical Office.

Overall was newly reported 27.44 cases of IFW per 100 sickness insured persons, from that 87.0 % for disease, 9.4 % for other injury and 3.6 % for occupational injury. The average length of one case of incapacity for work reached 46.05 days.

V této aktuální informaci jsou prezentovány ukazatele Českého statistického úřadu (ČSÚ) vycházející ze zpracování dat z administrativního zdroje Informačního systému České správy sociálního zabezpečení (ČSSZ). Do roku 2011 včetně byla data zajišťována státním statistickým výkazem Nem Úr 1-02 o pracovní neschopnosti pro nemoc a úraz, jehož působnost byla v důsledku snižování administrativní náročnosti ukončena. Zpravodajskou jednotkou pro tento výkaz byly všechny podniky nad 25 zaměstnanců (data za nepředložené výkazy byla dopočtena), za podniky s menším počtem zaměstnanců byly údaje získávány z Informačního systému ČSSZ. Od roku 2012 statistika zahrnuje všechny případy nově hlášených případů pracovní neschopnosti (PN), kdy bylo vystaveno „Rozhodnutí o dočasné pracovní neschopnosti“, administrativní data Informačního systému ČSSZ jsou vykazována za všechny zaměstnance právnických i fyzických osob včetně malých podniků. Tato změna metodiky sběru dat znemožňuje porovnání aktuálních dat s loňskými roky. Údaje za osoby samostatně výdělečně činné (OSVČ) jsou vykazované samostatně. Sběr údajů probíhá pololetně a v kumulaci za celý rok a výsledky včetně metodiky jsou publikovány na [internetových stránkách ČSÚ](#). Data o nově

hlášených případech pracovní neschopnosti jsou členěna podle krajů, okresů, velikosti podniku a podle klasifikace ekonomických činností CZ-NACE.

Kromě této statistiky nově hlášených případů PN z dat ČSÚ jsou z evidence České správy sociálního zabezpečení (ČSSZ) zpracovávány a publikovány také údaje o ukončených případech pracovní neschopnosti [na stránkách ÚZIS ČR](#). Na rozdíl od nově hlášených případů PN zaznamenává statistika PN z dat ČSSZ pouze případy ukončené ve sledovaném roce. Rozdíly v počtech případů PN mezi oběma zdroji jsou dány odlišnou metodikou sběru dat.

V základních ukazatelích pracovní neschopnosti v roce 2012 je stále patrný vliv legislativních změn v nemocenském pojištění, které započaly v roce 2007. Nejvíce se do vývoje pracovní neschopnosti promítly úpravy ve stanovování výše dávek nemocenského pojištění. I v roce 2012 platila následující právní úprava ve stanovování výše dávek nemocenského:

- Po dobu prvních 21 kalendářních dnů PN zaměstnavatel poskytuje zaměstnanci náhradu mzdy nebo platu podle zákoníku práce, a to za pracovní dny od 4. pracovního dne (při karanténě od 1. dne) PN.
- Od 22. kalendářního dne do konce trvání PN je vypláceno nemocenské (dávka nemocenského pojištění). Výše nemocenského za kalendářní den činí 60 % denního vyměřovacího základu.

Průměrný počet nemocensky pojištěných osob (pojištěnců) v roce 2012 byl 4 471 889, z čehož muži tvořili nepatrnou většinu 51,0 %. Počet nově hlášených případů pracovní neschopnosti dosáhl hodnoty 1 226 869, z čehož 48,4 % připadalo na muže a 51,6 % na ženy. Na 100 pojištěnců tak bylo hlášeno průměrně 27,44 nových případů PN. Průměrná délka jednoho případu PN byla 46,05 dne, přičemž u žen byla vyšší než u mužů (47,86, resp. 44,11 dne).

Dalším sledovaným ukazatelem je průměrné procento pracovní neschopnosti, které zohledňuje, jak celkový počet případů pracovní neschopnosti (jak často lidé do pracovní neschopnosti nastupují), tak i průměrné trvání jednoho případu PN (jak dlouho v pracovní neschopnosti zůstávají). Průměrné procento pracovní neschopnosti udává, kolik ze 100 pojištěnců je průměrně každý den v pracovní neschopnosti pro nemoc či úraz. Ve sledovaném roce jeho úroveň dosáhla na hodnotu 3,45 (muži 3,14 a ženy 3,78).

Nemoci byly v roce 2012 příčinou cca 87,0 % všech nově hlášených případů dočasné pracovní neschopnosti, 3,6 % bylo způsobeno pracovními úrazy a 9,4 % ostatními úrazy. Z průměrného denního počtu 34,5 práce neschopných na 1 000 pojištěnců jich bylo 29,1 v pracovní neschopnosti pro nemoc, 1,5 pro pracovní úraz a 3,9 pro ostatní úrazy.

V celkovém počtu nemocensky pojištěných představují ženy méně než polovinu (49,0 %), ovšem připadá na ně 51,6 % případů pracovní neschopnosti. V přepočtu tak připadá 26,02 případů PN na 100 pojištěných mužů a 28,91 případů PN na 100 pojištěných žen. Také průměrná délka jednoho případu pracovní neschopnosti je u žen o 3,75 dne delší než u mužů. Z 1 000 nemocensky pojištěných mužů jich průměrně denně z důvodu pracovní neschopnosti chybělo v práci 31,4, z 1 000 pojištěných žen 37,8. Rozdíly mezi muži a ženami jsou ještě výraznější, pokud bereme v úvahu pouze případy PN pro nemoc. Důvodem vyšší úrovně pracovní neschopnosti pro nemoc u žen jsou pravděpodobně případy PN související s komplikacemi v těhotenství, potraty nebo také hospitalizacemi jako doprovod nemocného dítěte. Na celkovém počtu nově hlášených případů PN pro ostatní úrazy se ženy podílejí z 33,8 % a případů PN pro pracovní úrazy pouze z 28,7 %, což je dáno odlišnou strukturou zaměstnanosti mužů a žen.

Diferenciace intenzity pracovní neschopnosti podle územního členění je značně ovlivněna strukturou zaměstnanosti, charakterem převažující ekonomické činnosti a mírou nezaměstnanosti v daném regionu.

Nejvíce případů pracovní neschopnosti na 100 pojištěnců bylo v roce 2012 hlášeno v Plzeňském kraji (33,66), dále v Libereckém a Karlovarském kraji (32,10 a 31,39), nejméně pak v Hlavním městě Praze (23,77), následovaném Olomouckým a Jihomoravským krajem (25,39 a 26,76).

Rozdíl mezi nejdelší a nejkratší průměrnou délkou trvání PN v krajích byl v roce 2012 15,27 dne. Krajem s nejdelší průměrnou délkou trvání PN byl Zlínský kraj, kde se tento ukazatel vyšplhal na 55,66 dní. Hlavní město Praha naopak vykázalo nejkratší průměrnou délku trvání jednoho případu pracovní neschopnosti (40,39 dní).

Jelikož rozdíly v počtu případů PN na 100 pojištěnců v jednotlivých krajích nejsou příliš výrazné, určuje pořadí krajů podle úrovně průměrného procenta pracovní neschopnosti spíše průměrná délka PN. Průměrné procento PN (stejně jako průměrná délka PN) bylo nejnižší v Hlavním městě Praze (2,62). Nejvyšší průměrné procento PN bylo evidováno v Jihočeském kraji (4,12).

Od roku 2009 jsou data o pracovní neschopnosti publikována v členění podle 20 skupin klasifikace ekonomických činností [CZ-NACE](#). Nejvíce případů PN na 100 pojištěnců bylo evidováno v oblasti Těžby a dobývání (36,46), následovaly skupiny Zpracovatelský průmysl (33,87) a Administrativní a podpůrné činnosti (31,05). Pouhých 13,85 případů PN na 100 pojištěnců bylo hlášeno u osob zabývajících se Činností v oblasti nemovitostí. Nízký počet případů byl také ve skupině Výroby a rozvodu elektřiny a jiných energií (16,72) a v Profesních, vědeckých a technických činnostech (17,84).

Nejdelší průměrná délka trvání PN byla hlášena u osob zaměstnaných v odvětvích Zemědělství, lesnictví a rybářství (61,79 dní), dále pak ve Stavebnictví (58,18 dní) a Ubytování, stravování a pohostinství (57,86 dní). Průměrná délka jednoho případu PN kratší než 30 dní byla zaznamenána u pracovníků v oblasti Informačních a komunikačních činností, a to 28,17 dne. Dalšími oblastmi ekonomických činností s relativně nízkou průměrnou délkou PN byly Peněžnictví a pojišťovnictví (33,94 dne) a Vzdělávání (36,65 dne).

Nejvyšší průměrné procento pracovní neschopnosti v roce 2012 bylo v sektoru Stavebnictví (4,23) a také ve Zpracovatelském průmyslu, kde ze 100 pracovníků chybělo v práci z důvodu pracovní neschopnosti každý den průměrně 4,21 osob. Naopak nejméně osob v pracovní neschopnosti ze sta pojištěnců (1,64) bylo průměrně denně v odvětví Informačních a komunikačních činností a dále v oblasti Výroby, rozvodu elektřiny a jiných energií (1,97).

Zpracoval: Bc. Jan Jann

Tab. 1: Pracovní neschopnost pro nemoc a úraz v roce 2012

Rok	Pohlaví	Nově hlášené případy PN	Kalendářní dny PN	Případy PN na 100 pojištěnců	Průměrné procento PN	Průměrná délka PN ve dnech	Průměrný denní stav PN
Pracovní neschopnost pro nemoc							
2012	muži	485 881	20 343 686	21,30	2,44	41,87	55 584
	ženy	581 446	27 339 577	26,54	3,41	47,02	74 698
	celkem	1 067 327	47 683 263	23,87	2,91	44,68	130 282
Pracovní neochopnost pro pracovní úraz							
2012	muži	31 455	1 737 825	1,38	0,21	55,25	4 748
	ženy	12 653	685 600	0,58	0,09	54,18	1 873
	celkem	44 108	2 423 425	0,99	0,15	54,94	6 621
Pracovní neochopnost pro ostatní úrazy							
2012	muži	76 374	4 108 697	3,35	0,49	53,80	11 226
	ženy	39 060	2 277 479	1,78	0,28	58,31	6 223
	celkem	115 434	6 386 176	2,58	0,39	55,32	17 449
Pracovní neochopnost celkem							
2012	muži	593 710	26 190 208	26,02	3,14	44,11	71 558
	ženy	633 159	30 302 656	28,91	3,78	47,86	82 794
	celkem	1 226 869	56 492 864	27,44	3,45	46,05	154 352

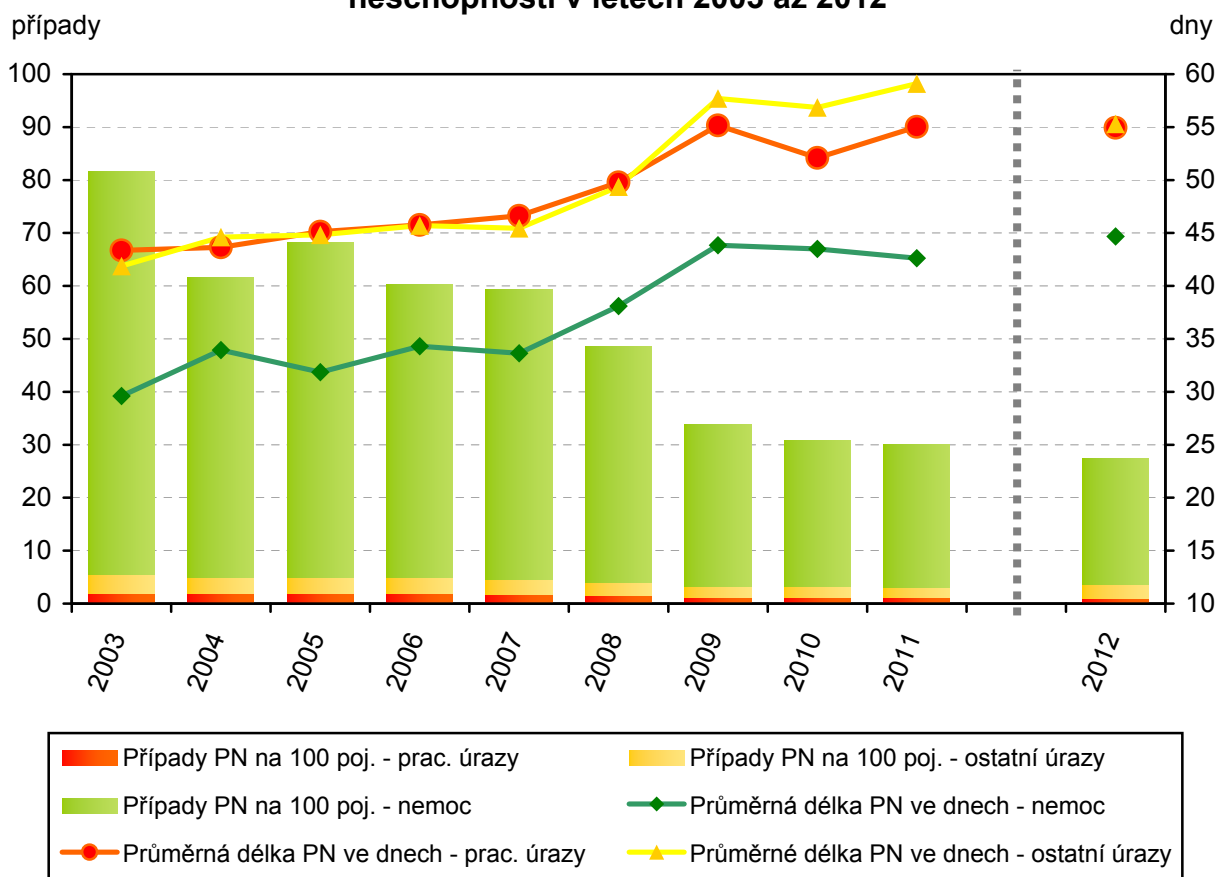
Tab. 2: Pracovní neschopnost pro nemoc a úraz v krajích ČR v roce 2012

Kraj	Průměrný počet pojištěnců	Případy PN na 100 pojištěnců	Průměrné procento PN	Průměrná délka PN ve dnech	Průměrný denní stav PN
Hl. m. Praha	1 122 256	23,77	2,623	40,39	29 439
Středočeský kraj	409 951	29,02	3,544	44,69	14 530
Jihočeský kraj	228 714	30,39	4,123	49,66	9 430
Plzeňský kraj	219 151	33,66	3,827	41,61	8 387
Karlovarský kraj	90 517	31,39	3,499	40,80	3 167
Ústecký kraj	293 213	27,96	3,686	48,25	10 809
Liberecký kraj	148 358	32,10	3,911	44,59	5 802
Královéhradecký kraj	199 387	28,66	3,480	44,44	6 939
Pardubický kraj	192 610	28,51	3,533	45,35	6 804
Kraj Vysočina	178 868	28,66	3,574	45,64	6 393
Jihomoravský kraj	489 633	26,76	3,494	47,78	17 108
Olomoucký kraj	211 251	25,39	3,712	53,52	7 842
Zlínský kraj	217 353	27,01	4,108	55,66	8 929
Moravskoslezský kraj	470 627	28,28	3,989	51,63	18 772
Česká republika	4 471 889	27,44	3,452	46,05	154 352

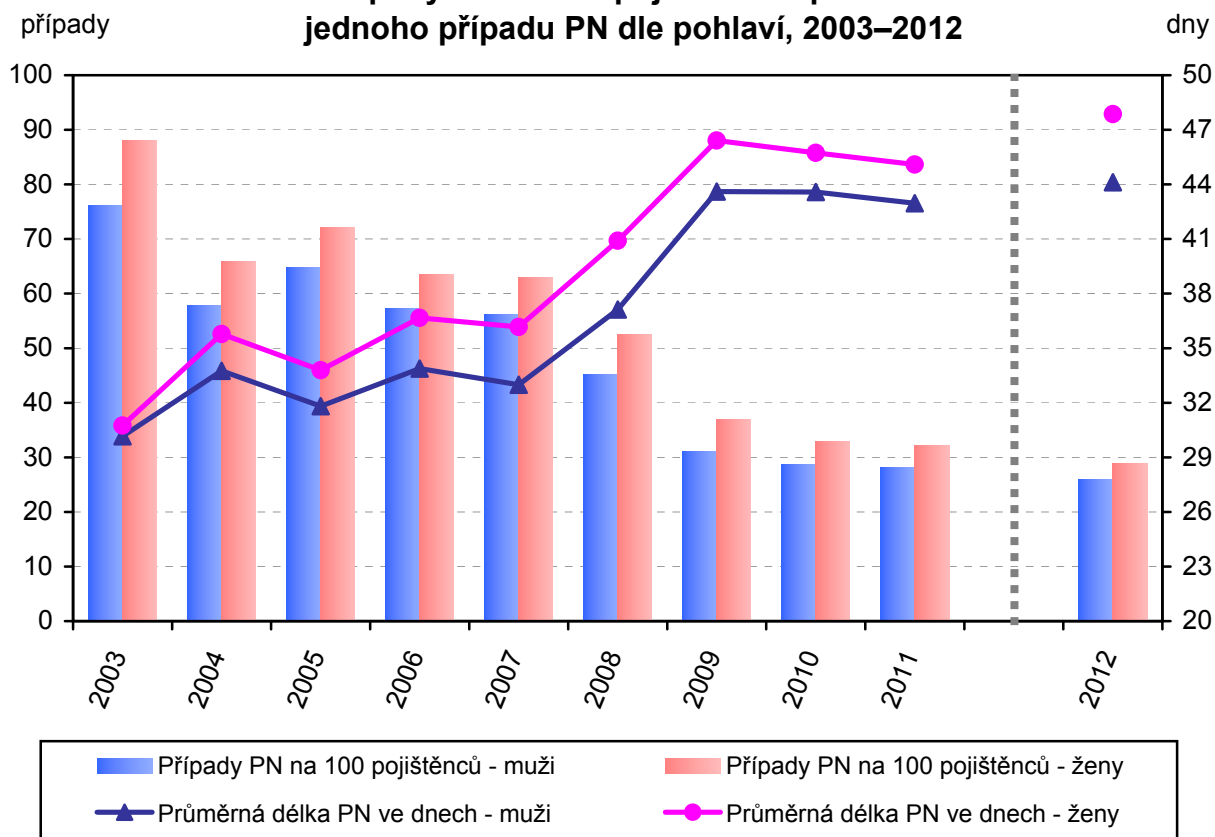
Tab. 3: Pracovní neschopnost pro nemoc a úraz podle klasifikace ekonomických činností (CZ-NACE) v roce 2012

CZ-NACE	Průměrný počet pojištěnců	Případy PN na 100 pojištěnců	Průměrné procento PN	Průměrná délka PN ve dnech	Průměrný denní stav PN
A. Zeměd.,lesnic.,rybářství	114 583	24,39	4,117	61,79	4 717
B. Těžba a dobývání	36 042	36,46	4,153	41,69	1 497
C. Zpracovatelský průmysl	1 166 223	33,87	4,206	45,45	49 050
D. Výr.a rozv.el.a.j.energ	32 516	16,72	1,967	43,06	640
E. Zás.vodou;čin.s odpady	57 019	25,64	3,364	48,03	1 918
F. Stavebnictví	263 925	26,65	4,237	58,18	11 183
G. Velkoobchod, maloobchod	613 245	24,10	3,359	51,01	20 600
H. Doprava a skladování	280 398	24,79	3,451	50,95	9 678
I. Ubyt.,strav.a pohost.	139 667	22,58	3,569	57,86	4 985
J. Info.a komunik.činnosti	113 777	21,28	1,638	28,17	1 863
K. Peněžnictví a pojišťov.	92 885	23,69	2,197	33,94	2 041
L. Čin.v obl.nemovitostí	76 179	13,85	2,121	56,05	1 616
M. Profes.,věd.a tech.čin	199 010	17,84	2,099	43,05	4 177
N. Administr.a podpůr.čin.	231 850	31,05	3,873	45,64	8 979
O. Veř.spr.obrana;soc.zab	237 181	24,49	2,655	39,67	6 297
P. Vzdělávání	333 503	21,72	2,175	36,65	7 253
Q. Zdravotní a soc.péče	326 909	22,32	3,207	52,59	10 485
R. Kultur.,zábav.a rekr.čin	66 199	18,35	2,299	45,86	1 522
S. Ostatní činnosti	67 403	21,26	2,914	50,18	1 964
T. Činnosti domácností	3	-	-	-	-
U. Čin.exteritoriál.org.	83	12,05	0,188	5,70	-
Nezjištěno	x	x	x	x	x
Celkem	4 471 889	27,44	3,452	46,05	154 352

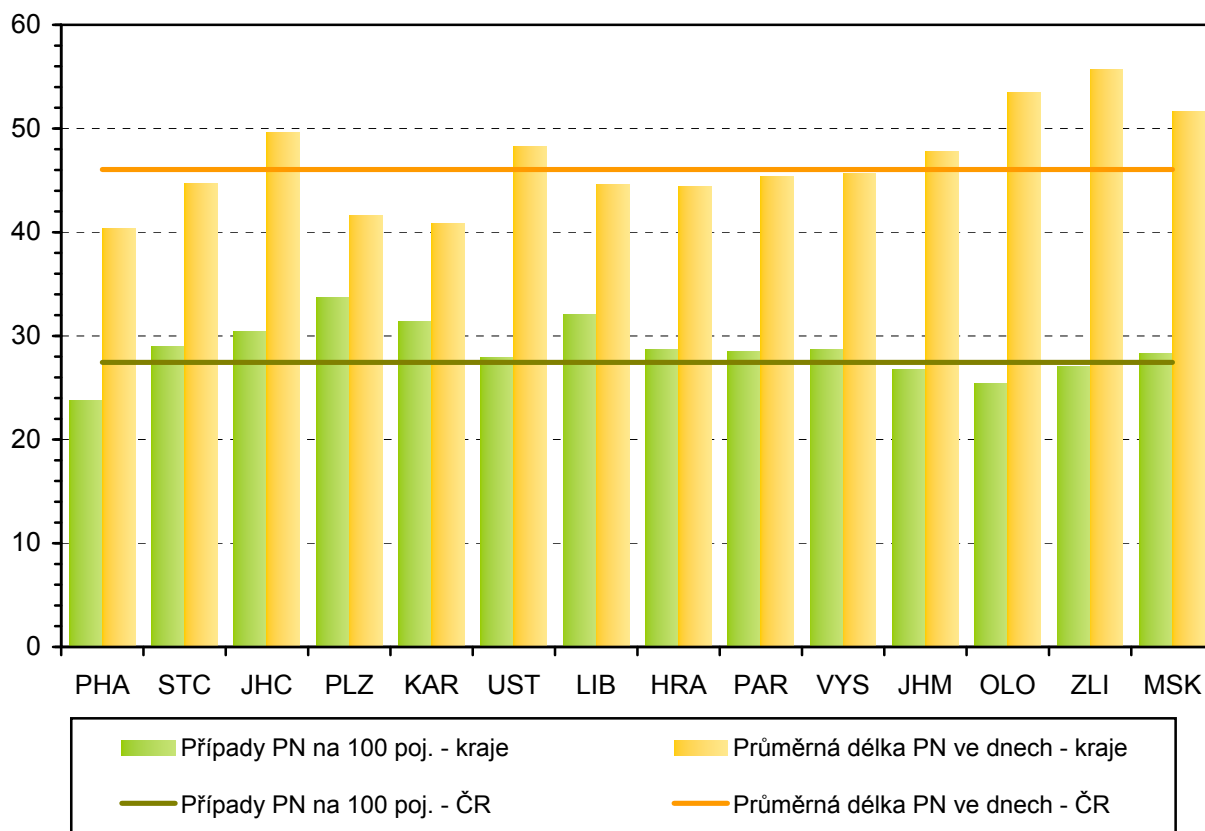
Graf 1: Vývoj základních ukazatelů pracovní neschopnosti v letech 2003 až 2012

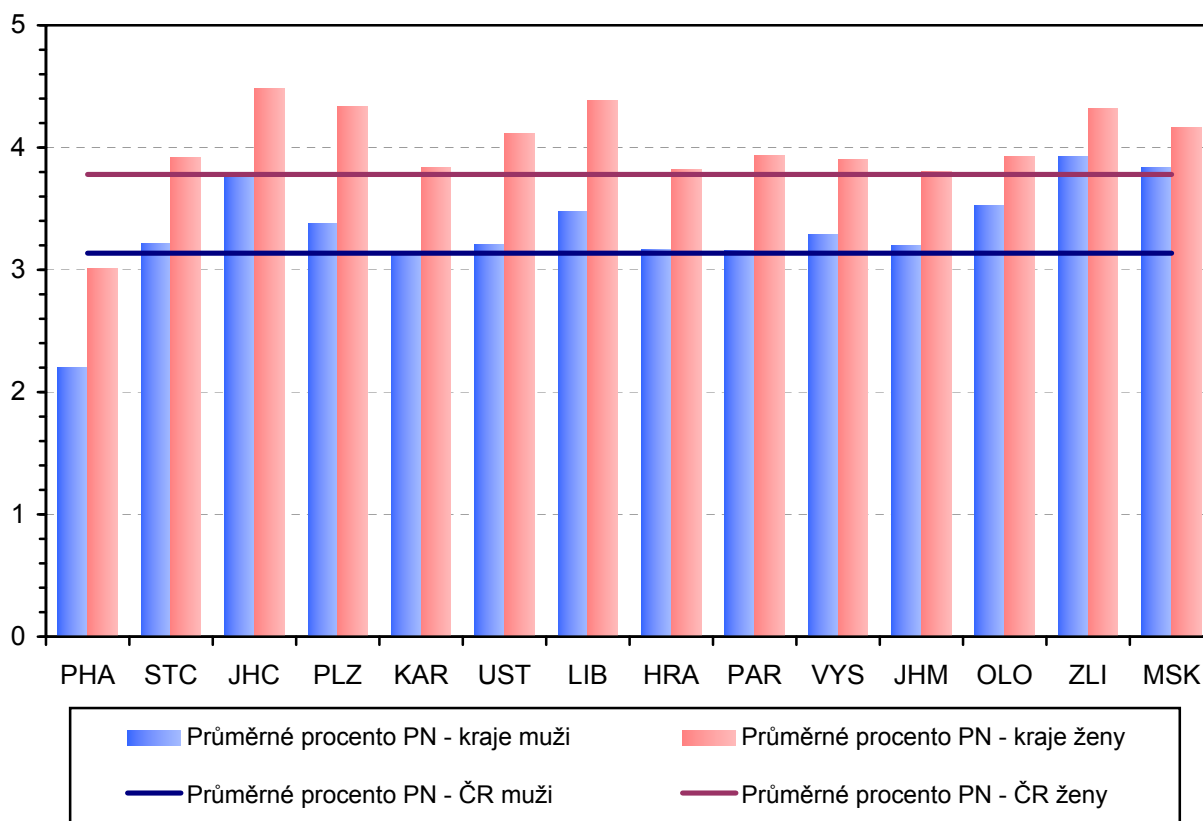
Graf 2: Případy PN na 100 pojištěnců a průměrné trvání jednoho případu PN dle pohlaví, 2003–2012

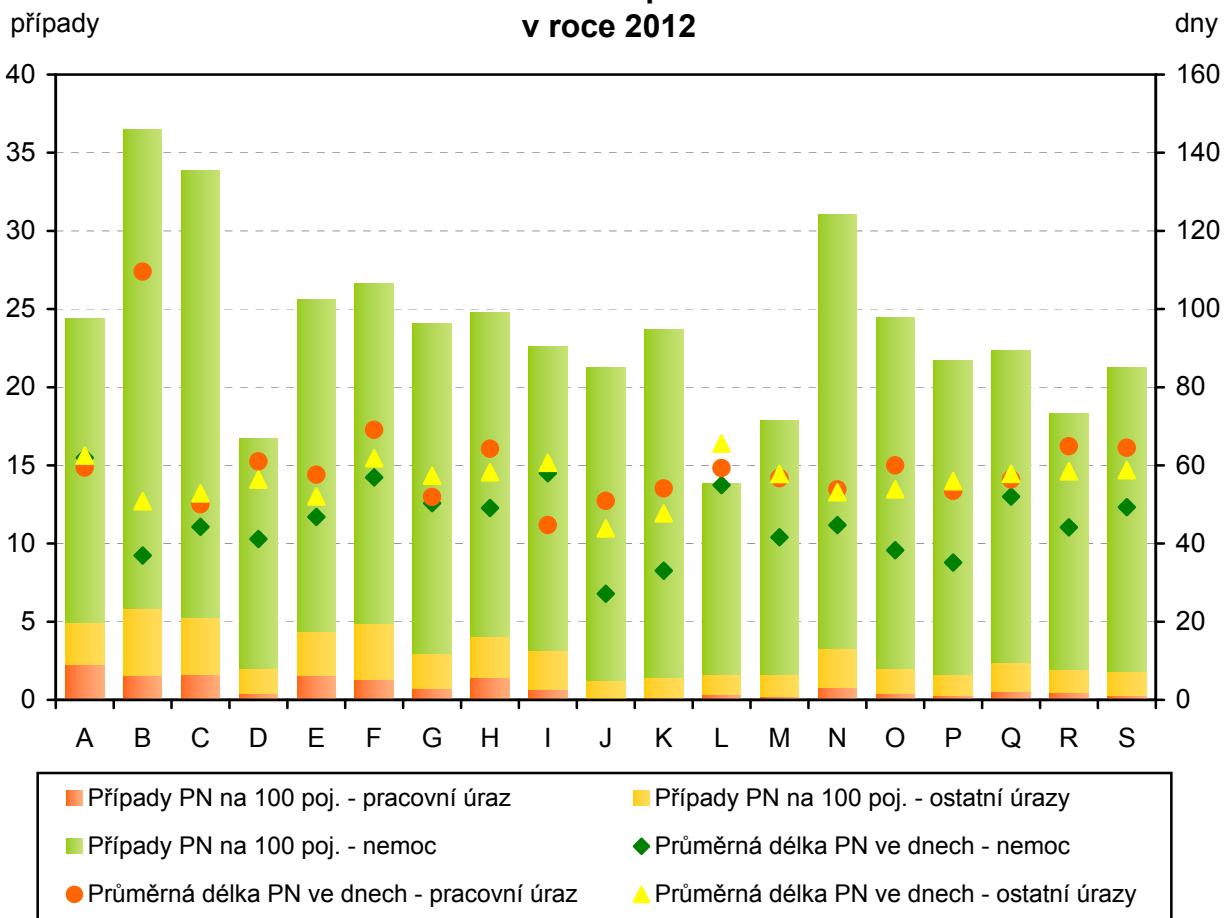
**Graf 3: Počet případů PN na 100 pojištěnců
a průměrná délka PN ve dnech v krajích a ČR v roce 2012**

**Graf 4: Průměrné procento PN v krajích a ČR
v roce 2012**

**Graf 5: Pracovní neschopnost dle CZ-NACE
v roce 2012**

**Graf 6: Průměrné procento PN dle skupin CZ-NACE
v roce 2012**

